

УДК 373(477)»19/20»

ОСОБИСТІТЬ ВЧИТЕЛЯ В ДОЛЯХ ЛЮДСЬКИХ

Боченко О.В., Віноградова К.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ОСОБИСТІТЬ ВЧИТЕЛЯ В ДОЛЯХ ЛЮДСЬКИХ

Боченко О.В., Віноградова К.

Ця стаття розглядає умови ефективного педагогічного процесу в окремому навчально-виховному закладі м. Керчі, в якому знання виступають не як самоціль, а засіб формування особистості.

Ключові слова: космічне світосприйняття, проектно-створююча модель навчання.

ЛИЧНОСТЬ УЧИТЕЛЯ В СУДЬБАХ ЛЮДЕЙ

Боченко О.В., Віноградова Кристина.

В этой статье рассмотрены условия эффективного педагогического процесса одного из учебно-воспитательных заведений г. Керчи, в процессе которого, знания выступают не как самоцель, а средство формирования личности.

Ключевые слова: космическое мировоззрение, проектно-созидательная модель обучения.

TEACHER IS FUTURE GENERATION

Bochenko O.V., Vinogradova Kristina.

The article has same ideas about pedagogical process in boarding-art-school.

Key words: boarding-art-school, word view space, project-constructive model.

«Вчителю! Будь людиною!»

П.П. Блонський.

Багато теоретиків і практиків вважали, що педагогічна теорія здійснюється на практиці тільки спираючись на гуманістичні педагогічні відносини. Ш.О. Амонашвілі викреслив обставини за яких відношення між учнем і вчителем дають вагомі плоди:

1. Створення атмосфери :

- любові,
 - доброзичливості,
 - поваги,
 - співчуття,
 - взаємодовір'я,
 - самостійності думки,
 - формування почуття власної гідності
- спонукає учнів не тільки приймати навчально-пізнавальну задачу з задоволенням та з легкістю її виконувати, а й прагнути до рішення більш складних завдань.

2. Вчитель повинен постійно вказувати віру у можливості та потенціальне зростання учнів. Педагог наводить приклади реальних прийомів, якими користувався сам:

«Так, я так і думав: звичайно, ти можеш це зробити!»

«Мені здається, тобі не потрібна моя допомога, бо ти сам чудово все робиш сам!»

«Це завдання я приготував для тебе, але воно складніше за попереднє».

«Ця праця не буде для тебе складною, бо ти виконуєш завжди набагато складніші».

«Я приготував для вас складні завдання. Але я знаю, які ви сумлінні та талановиті, тому сподіваюсь, що ви їх виконаєте» [1, 179-182 с.].

3. Вчитель повинен здійснювати дружнє та оптимістичнє відношення до результатів діяльності та вміти показати та висловити свою радість за успіхи учнів:

«Діти, я хочу всім вам подякувати за радість, яку ви мені надали. Я був впевнений, що ви дійдете успіху, але ви перевершили всі мої сподівання. Давайте разом його привітаємо з успіхами та будемо чекати більшого!»

«Я сподіваюсь, що ти ще багато разів будеш всіх нас радувати своїми знаннями».

При невдачах показати співчуття, яке має надію:

«Спробуй ще раз!»

«Ти не засмучуйся. Давай разом спробуємо проаналізувати де ти помилився».

«Мені здається, що ця помилка раптова. Давай з'ясуємо причину!»

«Ти це обов'язково здолаєш, тільки потрібно бути дуже згуртованим. Якщо потрібна моя допомога, скажи!»

«Ти, я впевнений, зміг би це зробити, але я мабуть тобі погано пояснив, пробач, будь ласка!» [1, 183-185 с.].

4. Співпраця зі школярами у процесі навчання, що на думку Амонашвілі, є єдність інтересів та зусиль вчителів та учнів, яка спрямована на вирішення навчальних задач. Ось які приклади різноманітних прийомів наводить педагог:

Вчитель звертається до учнів – «Можливо, ви допоможете мені розв'язати цю задачу? Вчора я намагався її вирішити, але мабуть, я щось наплутав, і вона у мене не вирішується». Далі – разом вирішують питання. Або:

«Я не можу відповісти вам зараз не це питання, треба переглянути книги. Може ви теж подивитесь, а наступного разу розповімо один одному, що ми знайшли!» – отака щирість, відкритість саме і штовхав учнів до самостійної розумової діяльності [1, 186 с.].

5. Бути етичними до учнів, поважати їхнє почуття власної гідності, звертатись за порадою. Як і В. Сухомлинський, Амонашвілі вважав, що головним у педагогічному процесі є формування Адекватної самооцінки, яке можливе тільки тоді, коли вчитель глибоко поважає

- особистість свого учня. Тому видатні педагоги вважали, що вчитель не має право бути егоцентричним, пихатим, зневажливим, не має право на погрозу, брань і крик. Повага до учня повинна проявлятися у:

- формуванні «Позитивної Я Концепції»;
- формування позитивного відношення одного учня до іншого;
- формування позитивного середовища;
- формування позитивного відношення у сім'ї.

Завжди, коли гортаєш сторінки класиків педагогіки, виникає питання:

- здійснюються ті чи інші їхні ствердження на практиці;
- актуальні вони чи ні?

З цього приводу можливо розповісти про одне заняття з педагогіки, коли студентка біологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Віноградова Христина розповіла про директора закладу, в якому навчалась. Треба було чути з яким захопленням говорила вона про «Велику людину – щирю, доброзичливу, яка всього себе віддала дітям, яка створила у навчальному комплексі саме таку атмосферу, про яку писав Ш. Амонашвілі – атмосферу довір'я, поваги та самостійності. Вислухавши доповідь, студенти довго аплодували цій, як назвала його студентка, «Великій людині», якої нажаль вже немає серед живих. Пам'яті цього педагога, який надав багатьом своїм вихованцям смак до життя, віру у себе, почуття власної гідності, навчив самостійності та прищепив любов до знань та мистецтва і присвячена ця стаття. Звали його Борисов Олексій Дмитрович (1950-2007 рр.).

Етапи його життєдіяльності:

- закінчив Донецький державний університет (1978 р.);
- кандидат педагогічних наук;
- робота в сфері професійної освіти (1980-1984 рр.);
- директор НВК інтернат «Ліцей мистецтв» м. Керч (1990-2002 рр.);
- депутат міської ради м. Керч (1994-1998 рр.);
- депутат ВР АРК III скликання;
- міністр освіти Автономної Республіки Крим (2002 р.).

У 1990 році, шляхом складного переутворення, школа-інтернат № 2 м. Керчі була перелаштована у ліцей мистецтв. У 1992 році в результаті експертної оцінки, зробленої Міністерством освіти України, навчальному закладу був наданий статус експериментального. З 1994 року, після

входження дошкільного відділення до структури ліцею, йому був наданий статус навчально-виховного комплексу інтернату.

З 2005 року комплекс став Республіканським навчальним закладом «Керченський навчально-виховний комплекс-інтернат-ліцей мистецтв Міністерства освіти і науки Автономної Республіки Крим.

Мета педагогічного процесу у цьому закладі – формування цілісного космічного світосприйняття і універсальних людських характеристик-компетенцій – шляхом будівництва проектно-створюючої моделі навчання, в якій знання не самоціль, а керівництво до діяльності і засоби формування особистості.

Одним з головних напрямків роботи ліцею є пошук, підтримка та розвиток талановитих дітей, утворення умов для розвитку індивідуальних здібностей кожної особистості.

На базі ліцею працює Мала Академія наук.

Ліцей поєднує дошкільне відділення, загальноосвітню школу та музично-хореографічне відділення.

У 5-7 класах працюють класи з воєнно-музичною спрямованістю.

У старших класах система навчально-виховної та науково-методичної роботи зорієнтована на фізико-математичну та історико-філологічну освіту.

На музично-хореографічному відділенні працюють такі напрямки:

- інструментальний (фортепіано, скрипка, віолончель, народні та духовні інструменти);

- вокально-хорове відділення (хорове відділення хлопчиків, клас вокалу, фольклорний ансамбль, академічний хор дівчаток);

- хореографічне відділення.

До послуг учнів медичні кабінети, спортивний комплекс, кабінет психологічного розвантаження, є гуртожиток.

Основними педагогічними ідеями Олександра Дмитровича були:

- кожен учень важливий та необхідний для закладу;

- кожного поважають та довіряють йому;

- кожна дитина улюблений час може звернутись за допомогою до директора;

- любе досягнення учня повинно бути помічено і оцінено;

- має працювати система заохочень;

- самостійність та самоврядування учнівського колективу;
- головна заповідь – «не нашкодь!»;
- головне у вчителеві його людські якості, любов до своєї праці та до дітей;
- навчити можна кожного, необхідне бажання і вчителя і учня.

В цих ідеях ми чуємо А. Макаренка, В. Сухомлинського, Ш. Амонашвілі. Ці ідеї живуть і поширюються, дають своїх нащадків у реальному сьогоденні. Схилимо ж донизу голови перед величчю людської честі, поваги, обов'язку перед майбутнім, перед величчю особистості вчителя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. – Мн.: Университетское, 1990. – 560 с.
2. Сухомлинський В.О. Духовний світ школяра // Вибр. Тв. У 5-ти т. – К., 1976. – Т. 1.
3. Нечепоренко Л.С. Педагогічна майстерність. Монографія. – Харків: Видавничий центр ХНУ, 2009. – 276 с.